

правильній модифікації власного досвіду з надбанням інших країн, можливо зайняти абсолютно нову нішу на світовій мистецькій ниві, що свого часу зробить українську державу конкурентоздатною в культурній сфері на міжнародній арені. Це шлях, яким треба йти, і ціль яку треба досягнути, покладаючи її виконання на сучасних молодих митців та науковців нашої країни.

Магаліс О.В.

аспірант,

Київський національний університет культури і мистецтв

ДИРИГЕНТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ С.Є. ПАВЛЮЧЕНКА

Інтеграційні процеси України в загальноєвропейській культурний простір передбачають ґрунтовне переосмислення вітчизняних надбань в площині музичного мистецтва. В зв'язку з цим особливої уваги набувають питання, пов'язані з диригентським мистецтвом зокрема. Важко не погодитись з М. Колесою в тому, що серед зірноманіття існуючих напрямків музичного мистецтва сьогодення лише диригування виділяється з поміж інших своєю невизначеністю та суперечливістю думок. З цього приводу Микола Філаретович писав: « Одні вважають, що диригування – це зовсім не мистецтво і що його, мовляв, немає потреби вчитися, а можна ставши перед хором чи оркестром, обмежитися самим тактуванням чи метрономуванням, тобто показом рукою окремих частин такту виконуваного музичного твору, і на цьому роль диригента закінчується. Інші відстоюють думку, з диригування основане на самій лише інтуїції, що це якась магія, доступна лише одиницям, обдарованим надзвичайними, мало не надприродними особливостями, і тому, мовляв, диригувати не можна навчитися. Немає потреби доводити помилковість цих і до них подібних думок» [1, с. 3]. З огляду на це функція диригента набуває особливого значення зокрема і в площині наукових досліджень.

Чималу роль висвітленню диригентського мистецтва присвячено в наукових працях М. Колесси [1], І. Мусіна [3], К. Пігрова [5] та ін.

Загальновідомо, що функцією диригента є підготовка музичного твору до концертного виконання. Серед головних завдань диригента прийнято вважати створення музичного колектива з притаманним тільки йому особливим стилем звучання та тембральною унікальністю. Зрештою, досягнення цих критеріїв хоровим чи інструментальним колективом (хором, оркестром) є показником професійності та обдарованості диригента.

Торкаючись питання аналізу музичного твору диригент першочергово спрямовує зусилля на усвідомлення художнього змісту, що закладено композитором. Втім дозволяється незначне відхилення в бік власного бачення твору, але в художніх та стильових межах творчої індивідуальності композитора. Зазначимо, що важливою для диригента постає здатність образно уявити музичний твір. З цього починається втілення його індивідуального виконавського задуму.

Робота диригента складається з технічної та художньої функцій. До першої відносимо диригентські жесті, які мають бути зрозумілими та виразними. По своїй значимості вони є важливішими за словесне спілкування. А також художня функція яка має на меті створення музичного образу, довершену художню картину.

Важливою складовою професійності будь якого диригента є обізнаність в тембральних та технічних можливостях оркестрових інструментів, або голосів у хорі. Такі вроджені якості диригента як темперамент, музичний, художній типи мислення, творчий склад натури, уроджене відчуття ритму є невід'ємними складовими його творчої індивідуальності. Важливими є знання, засвоєні в процесі навчання та розвинуті під час практичних занять. До них відноситься мануальний арсенал диригентської техніки (пластика рук, маніпуляційні навички корпусу та міміки). Не менш важливим набутим навиком є культура спілкування, що в роботі з колективом є вагомим чинником його успішності.

В площині аналізованого нами питання заслуговує на особливу увагу думка К. Кондрашина, радянського педагога та диригента: «Відсутність любої грані обдарування обезцінює диригента. Наприклад, диригент із поганим слухом – вже не диригент. Погані руки – теж (хоча останнє менше суттєво – тільки потрібна більша кількість репетицій). Я вже не говорю про вміння знайти самостійну концепцію прочитання музичного твору» [5, с. 9].

В диригентській постаті Станіслава Євстигнійовича Павлюченка (1937–2010) вдало поєднались природній талант та працелюбство. Він увійшов в історію як видатний майстер української диригентської школи, талановитий педагог, автор обробок, аранжувань народних пісень, перекладень для народного хору, інструментувань для оркестру народних інструментів, народний артист України, професор. Народний артист України, професор В. Самофалов так охарактеризував митця: «Ми бачимо повне відображення творчого смаку С. Павлюченка – хорового диригента, диригента-практика, диригента-інтерпретатора» [4, с. 26].

Заслуговує на особливу увагу період формування творчої особистості маестро. Навчаючись в Київській державній консерваторії ім. П. І. Чайковського, ще студентом С. Павлюченко вивчав мистецтво диригування у видатних українських митців Г. Г. Верьовки та Е. П. Скрипчинської.

В 1971–1993 роках Станіслав Павлюченко був засновником, художнім керівником та головним диригентом ансамблю пісні і танцю червонопрапорного західного прикордонного округу (з 1991 року – ансамбль пісні і танцю прикордонних військ України, з 2007 – академічний ансамбль пісні і танцю державної прикордонної служби України). На цій посаді маестро проявив себе як високопрофесійний керівник, якому було під силу досягнення на високому професійному рівні виконання концертної програми всіма підрозділами ансамблю, а саме хором, оркестром та балетною групою.

Торкаючись питання розвитку національної школи народного хорового виконавства є актуальною творча діяльність С. Павлюченка на посаді завідувача кафедри народнопісенного виконавства, художнього керівника та головного диригента Українського народного хору Київського Національного університету культури і мистецтв (1984–2010). Як художній керівник та

головний диригент маестро вивій цей хоровий колектив на рівень кращих колективів народного хорового жанру. Свідченням цьому є численні нагороди та премії здобуті колективом на пісенних конкурсах та хорових асамблеях.

Всебічний музикознавчий аналіз творчої спадщини Станіслава Павлюченка та його особливого стилю обробки дозволяє значно розширити уявлення про творчість митця і водночас усвідомити його значення для українського музичного мистецтва.

Грунтовне дослідження творчості С. Павлюченка в контексті національного народного хорового мистецтва та диригентського виконавства надасть можливість простежити та виявити різні аспекти взаємодії цих здавалось би не узалежнених одне від одного мистецьких явищ. Комплексний та всебічний аналіз диригентської творчості С. Павлюченка набуває неабиякого значення в контексті розбудови національної школи народного хорового диригування.

Результати отримані в процесі аналізу можуть бути використані в монографічних й публіцистичних публікаціях, а також в педагогічній практиці, зокрема в курсах навчальних дисциплін середніх та вищих навчальних закладів.

Список використаних джерел:

1. Колесса М. Основи техніки диригування. / М. Колесса. – Київ : Музична Україна, 1973. – 193 с.
2. Кондрашин К. Мир дирижера. / К. Кондрашин. – Ленинград : Музыка, 1977. – 240 с.
3. Мусин. И. О воспитании дирижера: Очерки. / И. О. Мусин. – Ленинград : Музыка, 1987. – 247 с.
4. Павлюченко Станіслав Євстигнійович : бібліогр. Показч. До 75-річчя від дня народження / уклад.: П. Г. Павлюченко, О. О. Скаченко, В. В. Ткаченко ; М-во культури України, КНУКіМ, бібліотека. – Київ, 2012. – 88 с. : іл., портр. – (Серія «Видатні постаті КНУКіМ»).
5. Пігров К. Керування хором. / К. Пігров. – Київ : Держ. вид-во образотвор. мистецтва і муз. літ., 1956. – 182 с.

Мкртичян Н.А.

студентка,

Научный руководитель: Муравская О.В.

доцент, доктор искусствоведения, в.о. профессора,

Одесская национальная музыкальная академия

имени А.В. Неждановой

МУЗЫКАЛЬНЫЙ ТЕАТР К. СТЕЦЕНКО В РУСЛЕ ДУХОВНОГО ВОЗРОЖДЕНИЯ УКРАИНСКОЙ КУЛЬТУРЫ НАЧАЛА XX СТ.

Развитие украинской культуры XX в. можно охарактеризовать как период ее национально-государственного возрождения, начатый демократическими преобразованиями с 1917 г. Несмотря на все неурядицы, связанные с изме-